

ESTRUCTURA

**DRETS
HUMANS**
DE CATALUNYA

PLA DE DRETS HUMANS

RESUM EXECUTIU

DESEMBRE 2019

PLA DE DRETS HUMANS

RESUM EXECUTIU

ESTRUCTURA

DRETS
HUMANS
DE CATALUNYA

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

L'any 2017 el Síndic de Greuges va crear, per conveni amb l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC), l'Estructura de Drets Humans de Catalunya (EDHC), com a institució catalana de defensa i promoció dels drets humans i les llibertats fonamentals, seguint les recomanacions dels Principis de París de les Nacions Unides. L'EDHC està formada per una junta general, en què participen representants del Síndic i de l'IDHC, i un consell assessor integrat per una vintena d'entitats i de persones expertes en drets humans escollides per convocatòria pública.

El Govern de Catalunya va encarregar a l'Estructura de Drets Humans la preparació d'un projecte de pla de drets humans (Acord GOV/125/2017, de 12 de setembre). D'acord amb les Nacions Unides, un pla d'acció de drets humans ha de ser un instrument de planificació de polítiques públiques que estableixi l'execució d'una sèrie d'accions concretes i mesurables que s'han d'aplicar en un marc temporal específic, amb la finalitat de millorar la promoció i la protecció dels drets humans en un territori, i s'ha d'elaborar amb una àmplia participació de la societat

El Pla s'ha elaborat, sota la direcció de l'Estructura, sobre la base de diversos informes de persones expertes i de la realització arreu de Catalunya de prop de 100 àgores de participació i debat. Consta d'un conjunt d'accions legislatives, administratives i polítiques que cal posar en marxa per fer efectius els drets humans a Catalunya en els propers quatre anys. Aquestes mesures es divideixen en sis grans blocs i 32 objectius, cadascun dels quals correspon a un dret.

Democràcia igualitària

Inclou els **objectius de l'1 al 10**, corresponents als drets següents: dret a la salut i el benestar; dret a l'educació; dret al treball; dret a l'habitatge; dret a una ciutat harmoniosa i sostenible; dret al medi ambient; dret a la integritat personal; dret a la seguretat vital; dret al consum responsable, i dret a viure amb dignitat el final de la vida.

Entre altres mesures, es proposa:

- Dissenyar plans i posar en pràctica polítiques públiques intersectorials participatives basades en els principis de “salut en totes les polítiques” i “equitat en salut en totes les polítiques”.
- Promoure que l'atenció primària i l'atenció social esdevinguin l'eix vertebrador del sistema sanitari. A aquest efecte, cal incrementar-ne substancialment el pressupost.
- Actualitzar la Llei 21/2000, de 21 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica, per augmentar el respecte a cada individu, seguint les orientacions del Comitè de Bioètica de Catalunya.
- Assegurar que la legislació en salut i els plans de salut responguin a un plantejament intersectorial i a les necessitats de la població i del sistema, i que es basin en l'evidència científica suficientment contrastada.
- En l'àmbit de l'educació, desenvolupar mesures normatives, com ara un nou decret d'admissió d'alumnat, per desplegar nous instruments per combatre la segregació escolar.
- Incrementar la inversió en beques adreçades a alumnat socialment desfavorit fins a nivells equivalents a la mitjana europea.
- Garantir l'accés universal a l'educació 0-3 anys, de manera que tots els infants, sobretot aquells en situació de desavantatge, hi puguin tenir accés. Cal augmentar la inversió i ampliar l'oferta pública de places a partir de les necessitats educatives i garantir-ne l'equitat.
- Implementar un pla d'inclusió escolar que permeti avançar en l'escola inclusiva i crear una comissió de suport a l'escola inclusiva que executi el pla esmentat i vetlli pel desplegament, amb dotació econòmica suficient, del Decret 150/2017, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc del sistema educatiu.
- Garantir l'escolta efectiva de l'infant que pateix una agressió o assetjament, donar-li suport immediat i prendre decisions adreçades a assegurar-ne la protecció.
- Modificar la legislació laboral vigent per causalitzar la contractació, combatre el frau i desincentivar la contractació temporal i parcial no estructural.

- Reformular i reconfigurar la contractació a temps parcial a través de, per exemple, l'eliminació de les hores complementàries i descartar el principi de subsidiarietat de l'extinció del contracte i les formes d'extinció contràries al Conveni 158 de l'OIT.
- Partint del reconeixement del dret a l'habitatge com un dret subjectiu, cal establir normativament obligacions de resultat, d'una banda, quant a l'increment del parc d'habitatges destinat a polítiques socials, i la seva afectació a aquest ús; i, de l'altra, quant a la garantia d'accés a un habitatge social, especialment en les situacions d'emergència social i econòmica, de manera que totes les persones que acreditin el dret a accedir a un habitatge social puguin exigir l'exercici efectiu d'aquest dret a l'administració competent i, si escau, també judicialment.
- Aprovar urgentment una nova llei de territori que sigui un marc integral en matèria d'ordenació del territori, urbanisme i paisatge. Cal que incorpori el criteri d'equitat geogràfica com a principi per resoldre els desequilibris territorials existents avui dia a Catalunya, origen de bona part dels conflictes territorials.
- Crear un òrgan independent de la policia encarregat d'investigar els casos de denúncies per maltractament o actuacions desproporcionades, amb l'objectiu de vetllar perquè les denúncies de tortura o maltractament s'investiguin de manera ràpida, completa i independent.
- Garantir una investigació adequada, imparcial i ràpida en els casos de denúncies per presumptes maltractaments policials o penitenciaris.
- Promoure una modificació del marc normatiu penitenciari que enforteixi el respecte dels drets fonamentals i, en particular, que limiti el temps d'aïllament, tant en el marc dels primers graus com de les sancions penitenciàries, al màxim de 15 dies que recomanen el Comitè de Prevenció de la Tortura i les Regles mínimes de les Nacions Unides per al tractament dels reclusos, i també que restringeixi i faci un ús molt excepcional de les mesures de contenció mecànica.
- Fomentar el document de voluntats anticipades (DVA), mitjançant la difusió general de la seva necessitat, i en particular i en l'àmbit dels CAP, donant informació des de la quotidianitat de la salut i, quan calgui, resolent dubtes i ajudant a emplenar-lo.
- Garantir que l'atenció durant el procés de final de vida arribi a totes les persones que estiguin en aquesta situació, independentment del lloc on es trobin, la patologia que pateixin i l'edat que tinguin.

Democràcia plural

Inclou els **objectius de l'11 al 15**, corresponents als drets següents: dret a la protesta, llibertat d'expressió, reunió, manifestació i comunicació; dret a l'autodeterminació informativa; dret a la cultura; drets lingüístics, i dret a la llibertat de pensament, consciència i religió.

Entre altres mesures, es proposa:

- Derogar o reformar la Llei orgànica de seguretat ciutadana i les lleis orgàniques de reforma del Codi penal de 2015 per ajustar-les als estàndards internacionals. Reformar els articles del Codi penal que preveuen condemnes per injúries al rei i contra els símbols de l'Estat.
- Instar les administracions a facilitar a la ciutadania eines de verificació d'informacions per lluitar contra les intoxicacions interessades, els rumors infundats i la desinformació. Promoure la formació mediàtica de la societat i un marc normatiu més vinculant per combatre aquestes noves amenaces per al dret a rebre una informació veraç.
- Totes les administracions catalanes han d'assolir amb la màxima urgència una dedicació del 2% del pressupost a l'àmbit cultural.
- Facilitar que la població en situació de vulnerabilitat que no viu la cultura de forma habitual gaudeixi de tarifes socials en tots els serveis, festivals i ofertes culturals públiques i privades. Això inclou mesures proactives per apropar la cultura a aquests col·lectius, incloent-hi la creació d'equipaments culturals i recursos en barris desafavorits per facilitar-hi el consum de cultura.
- Emprendre accions per promoure l'adaptació de la legislació estatal als compromisos assumits pel Regne d'Espanya en el marc de la Carta europea per a les llengües regionals o minoritàries, pel que fa a l'ús del català en les administracions general de l'Estat i de justícia, i respecte de l'obligació de l'Estat de promoure i protegir el català i l'occità/aranès.
- Aplicar les previsions estatutàries sobre l'exigència d'un coneixement adequat i suficient del català per part del personal de l'Administració de l'Estat i en particular de l'Administració de justícia a Catalunya. En aquest sentit, a tots els nivells de l'Administració, cal intensificar campanyes informatives dels drets lingüístics de la ciutadania. Així mateix, cal elaborar un pla integral d'actuacions per normalitzar l'ús del català en la justícia i encoratjar les parts a fer-lo servir.
- Desenvolupar plans i recomanacions per a la prevenció de les actituds i les actuacions d'intolerància, odi, discriminació o exclusió social i laboral que afecten específicament determinats col·lectius per raó de les seves creences religioses i de pensament.

Democràcia participativa

Inclou els **objectius 16 i 17**, corresponents als drets següents: dret a la participació en els afers públics i dret a la bona administració, a la lluita contra la corrupció i a la transparència.

Entre altres mesures, es proposa:

- Promoure, el Parlament de Catalunya, una regulació estatal bàsica relativa al referèndum autonòmic en paral·lel a la ja existent regulació de les modalitats de referèndum respecte de les consultes locals.
- En l'àmbit local, elaborar i desplegar reglaments orgànics municipals (ROM) per aconseguir que la participació ciutadana sigui realment activa i efectiva. I, a través d'aquests reglaments, assegurar la participació efectiva de representants de la ciutadania, amb veu i vot, als consells d'administració de les empreses municipals per proporcionar més autonomia als consells de districte i per dotar els òrgans participatius de més capacitat de decisió.
- Pel que fa al dret de sufragi actiu, aprovar, el Parlament de Catalunya, la llei electoral a què fa referència l'article 56 de l'Estatut d'autonomia. I promoure, el Parlament de Catalunya, la reforma de la LOREG per rebaixar l'edat de sufragi actiu als 16 anys i situar així les problemàtiques juvenils en el centre de l'agenda política.
- Assegurar el respecte a l'article 3.2 de la LOREG, de manera que totes les persones amb discapacitat puguin votar i participar de manera efectiva –amb els mitjans de suport que calguin– a la vida pública en condicions d'igualtat, i plantejar una reforma legislativa per establir el vot electrònic de les persones residents a l'estranger.
- En matèria de transparència, destinar els recursos suficients per donar compliment a les obligacions de publicitat i transparència i assolir un sistema de publicitat informativa eficient, clar, actualitzat i amb formats reutilitzables. Això requereix invertir recursos en l'organització i el tractament de la informació, tant de la ja existent com la que es va produint. Cal articular mesures de suport concretes a les administracions amb menys recursos perquè adaptin la informació publicada a aquests requeriments (models d'organització informativa i assessorament en la implementació, plataformes comunes de gestió de la informació, formació i col·laboració de personal especialitzat, etc.). També cal impulsar l'administració electrònica i la millora dels sistemes d'informació com a eines per facilitar la publicitat informativa.
- En matèria de prevenció de la corrupció i d'integritat dels servidors públics, aprovar cada administració un pla d'integritat, que ha de preveure mecanismes propis de control i supervisió, amb composició i recursos que en garanteixin la independència funcional, i sens perjudici del control extern independent.

Democràcia paritària i interseccional

Inclou els **objectius del 18 al 23**, corresponents als drets següents: drets de les dones, drets de les persones lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals, intersexuals i queer (LGTBIQ), drets sexuals i reproductius, drets de les persones grans, drets de les persones amb discapacitat, i drets de les persones migrants.

Entre altres mesures, es proposa:

- Adoptar millores que garanteixin la representativitat, la igualtat i els drets de les dones i que garanteixin la representació paritària de dones i homes en els òrgans directius i executius de les administracions i dels òrgans de govern de totes les institucions de referència d'àmbit públic. Així mateix, aprovar protocols encaminats a la visualització de les dones en tots els àmbits culturals i de la comunicació.
- Establir plans d'acció per traslladar el principi de no-discriminació no només a l'Administració pública, sinó també a l'empresa privada.
- Adoptar un pacte sobre violències masclistes i patriarcals que no només impedeixi reduccions pressupostàries en la lluita contra les violències masclistes, sinó que prevegi un augment que satisfaci les demandes transmeses pels professionals de la xarxa d'atenció a la dona. Garantir que els pressupostos sempre incloguin aquesta partida i que es mantingui.
- Elaborar una llei integral contra la violència sexual que abordi de manera integral aquest tipus de violència en les seves múltiples manifestacions, des d'un enfocament de gènere, drets humans i interseccional. La llei ha de preveure un conjunt d'objectius generals, accions específiques, indicadors de resultat i un sistema d'avaluació i seguiment en diferents àmbits –policial, educatiu, assistencial, sanitari, judicial i laboral.
- Desplegar la Llei 11/2014, sobre els drets de les persones LGTBIQ, amb un organigrama clar d'actuació en cada nivell d'administració. Calen sancions efectives a la discriminació LGTBIQ i seguiment de les gestions posades en marxa quan es denuncia.
- Assegurar l'accés universal, lliure i gratuït a la interrupció voluntària de l'embaràs a totes les dones que acudeixen a centres sanitaris, incloent-hi aquelles en situació de desprotecció administrativa o sense targeta sanitària.
- Impulsar el pacte social contra la discriminació de les persones que viuen amb VIH, aprovat pel Parlament de Catalunya, dins de l'Acord nacional per fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya i contra l'estigma relacionat.
- Elaborar i aprovar una llei de les persones grans que empari de manera específica els drets de les persones grans amb una perspectiva integral de les seves necessitats per al seu benestar.
- Desenvolupar programes i campanyes de sensibilització orientades a donar visibilitat al valor de la vellesa, eliminar estereotips i actituds negatives i combatre l'edadisme, reconèixer el valor de les persones grans per a la societat i promoure'n una imatge positiva.

- Desplegar la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat, la qual cosa suposa, entre d'altres, l'actualització del Codi d'accessibilitat, que és previ a la norma vigent i que està pendent des de 2016.
- Aprovar i dur a terme un pla de suport a la vida independent per a totes les persones amb discapacitat per afavorir el seu projecte de vida amb inclusió en la comunitat, el seu desenvolupament personal i la seva presa de decisions.
- Fomentar l'ocupabilitat de la població migrant i refugiada sensibilitzant i informant les empreses sobre l'estatut de les persones refugiades i sol·licitants d'asil, i habilitant punts d'informació als espais de serveis públics freqüentats per persones sol·licitants d'asil i refugiades.
- Incrementar les inspeccions de treball per detectar situacions d'explotació, inclosos els domicilis particulars on treballen les persones migrants.

Democràcia dels infants

Inclou els **objectius del 24 al 28**, corresponents als drets següents: dret a la identitat i a l'escolta i altres drets i llibertats civils dels infants; dret a un entorn familiar i a la protecció; dret a un nivell de vida adequat i al nivell de salut més alt possible; dret al joc, al descans i a les activitats recreatives i culturals, i drets dels infants afectats per mesures especials de protecció.

Entre altres mesures, es proposa:

- Tots els espais i serveis que tenen i atenen infants han d'incorporar necessàriament elements, mecanismes i pràctiques professionals que garanteixin en tot moment l'escolta dels infants i adolescents i que les seves opinions es tinguin en compte.
- Cal garantir un tractament adequat de la informació sobre infants i adolescents i la promoció d'imatge positiva i realista de la infància i l'adolescència, tot assegurant que els infants també siguin creadors de continguts i que puguin participar activament en els mitjans
- Vetllar perquè els entorns en què es desenvolupa la vida dels infants siguin protectors i que els professionals que hi estan en contacte vetllin per aquesta protecció: escoles, espais esportius i d'oci, a casa i al conjunt de la comunitat.
- Potenciar i prioritzar l'acolliment en família en les diverses modalitats (UCAE, urgència i diagnòstic, família aliena, etc.) per proveir d'aquest recurs l'infant, tret dels casos en què l'acolliment en centre resulti la mesura apropiada des del punt de vista del seu interès, i prohibir l'ingrés en centres dels infants més petits de sis anys.
- Oferir formació específica a tots els infants per a la prevenció de l'abús sexual i del tracte inadequat, amb informació assequible i adequada a la seva edat, perquè aprenguin a reconèixer determinades accions i a dir "no".
- Garantir que els infants puguin viure en habitatges a preus assequibles i en condicions òptimes. Més enllà d'ampliar ajuts, dotar d'habitatge públic i donar compliment a tot el ventall de mesures protectores previstes en les normes. En els casos de desnonament, sempre cal tenir en compte l'interès superior de l'infant i s'han d'adoptar les mesures que minimitzin l'impacte que el procés pugui ocasionar en els infants i garantir, si s'escau, el reallotjament immediat de la família.
- Assegurar que tots els infants gaudeixen de recursos i serveis bàsics, com ara l'aigua, la llum i el gas, de manera que no es produeixi cap tall de subministrament per raons econòmiques, i afavorir les mesures de tarifació social d'aquests serveis que en garanteixin el consum.
- Crear ajuts econòmics per als infants socialment desfavorits, per mitjà de la convocatòria d'ajuts per fomentar l'accés de l'alumnat a les activitats complementàries i extraescolars en igualtat d'oportunitats previstos en la llei, les subvencions per a la creació i el manteniment d'AMPA en entorns socials desfavorits, i promoure mesures d'accessibilitat econòmica (ajuts econòmics, bonificacions i exempcions, sistemes de tarifació social, etc.) a

les activitats i els serveis de lleure educatiu dutes a terme per les administracions o per entitats sufragades amb fons públics.

- Garantir la integració d'aquests infants en les activitats de lleure educatiu amb l'adaptació de l'activitat a les necessitats educatives especials d'aquests infants, la formació del personal educador en l'atenció d'aquestes necessitats educatives especials; la no-assumpció de costos addicionals en les quotes d'accés i la prohibició d'impedir l'admissió d'infants per raons de discapacitat.
- Garantir en tot moment que els infants migrants no acompanyats poden participar i són degudament escoltats en tots els procediments, tenint en compte el principi d'autonomia progressiva.

Democràcia garantista

Inclou els **objectius del 29 al 32**, corresponents als drets següents: Igualtat davant la llei i dret a la justícia; dret a una fiscalitat justa; dret a la pau, la veritat i el desenvolupament, i dret a l'autogovern.

Entre altres mesures, es proposa:

- Normalitzar l'ús del català en l'àmbit de la justícia per garantir l'exercici del dret a expressar-se en aquesta llengua en tots els procediments legals i davant totes les instàncies jurisdiccionals.
- En l'àmbit de la justícia gratuïta, a banda de les modificacions legislatives que es puguin proposar, la Generalitat ha de facilitar ajuts econòmics perquè les persones menys protegides gaudeixin d'un millor accés a assistència lletrada o puguin afrontar millor el pagament de les taxes.
- Reduir la fiscalitat de les rendes del treball i la pressió fiscal que suporten les rendes baixes i mitjanes. Alhora, aplicar tipus progressius a les rendes provinents de l'activitat econòmica exercida per societats, per donar progressivitat al sistema i per raons d'igualtat i equitat amb l'activitat econòmica de les persones físiques.
- Augmentar la tributació sobre la riquesa i les grans fortunes, tot garantint un sistema fiscal no-confiscatori.
- Plantejament, programació i aprovació pel Parlament de Catalunya d'un mecanisme oficial i independent d'esclariment de la veritat a Catalunya, en compliment dels informes de l'Organització de les Nacions Unides i dels instruments convencionals internacionals.
- Establir una dotació pressupostària específica per a la promoció de la cultura de pau, desarmament i no-violència
- Dedicar un mínim 0,7% del pressupost de cadascuna de les administracions catalanes a la cooperació al desenvolupament, de manera coordinada entre si, i en col·laboració amb els actors socials de cooperació i solidaritat, a escala local i global.
- Els governs de l'Estat i la Generalitat han de fer tots els esforços i exhaurir totes les possibilitats per refer un consens constitucional i sistèmic sobre l'articulació entre Catalunya i Espanya per mitjà d'un diàleg sistematitzat amb esquema de continguts, actors, mètode i calendari.

Finalment, la darrera part del Pla descriu el mecanisme de seguiment del compliment de les accions que conté. Correspon a les administracions públiques catalanes fer efectives les mesures del Pla, i retre'n comptes a la societat, mentre que la mateixa Estructura de Drets Humans assumeix el paper de supervisió d'aquest compliment i en farà partícips les entitats de drets humans del país, en particular les que han donat suport a l'elaboració del Pla, amb l'organització i la participació d'àgores de debat.

Seguiment i avaluació de l'aplicació de les mesures del Pla de drets humans

Finalment, la darrera part del Pla descriu el mecanisme de seguiment del compliment de les accions que conté. Correspon a les administracions públiques catalanes fer efectives les mesures del Pla, i retre'n comptes a la societat, mentre que la mateixa Estructura de Drets Humans assumeix el paper de supervisió d'aquest compliment i en farà partícips les entitats de drets humans del país, en particular les que han donat suport a l'elaboració del Pla, amb l'organització i la participació d'òrgans de debat.

ESTRUCTURA
**DRETS
HUMANS**
DE CATALUNYA

SÍNDIC
EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat